

Bohus Áron:
Földtojás

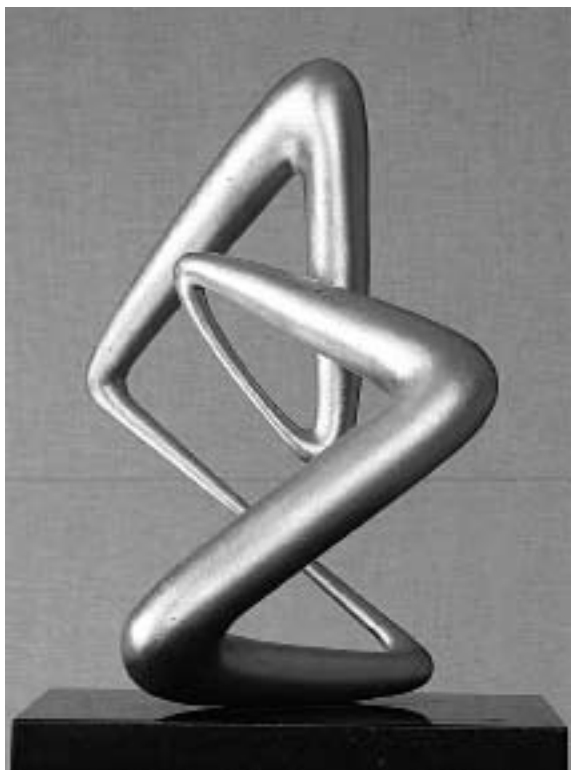

Péntek Imre

Tárlatról-tárlatra

Műfaji kalandozások térben, időben, anyagban (Bohus Áron és Szablyár Zsuzsanna közös tárlata)

Két ismert, budapesti művész mutatkozott be június elején a zalaegerszegi városi kiállítóteremben. Bohus Áron és Szablyár Zsuzsanna. Bohus Áron szobrász-iparművész – bár mondhattam volna fordítva is, hisz manapság a műfajok nincsenek hermetikusan elszigetelve egymástól, a művészi tevékenységek egymásba érnek, áthatják és kölcsönösen megtermékenyítik egymást. Szabaly Zsuzsanna hasonló pályán mozog: az Iparművészeti Főiskola Formatervező tanszékén végzett, de ez nem zavarta abban, hogy a festészet – talán azt is merem mondani: a hagyományos festészet – terén érjen el eredményeket. Mindketten komoly szakmai múlttal rendelkeznek, a középgeneráció számon tartott alkotóegyéniségei. Megemlíthető, hogy házaspárról

Bohus Áron:
Astra Zeneca

Szablyár
Zsuzsanna:
Órszem

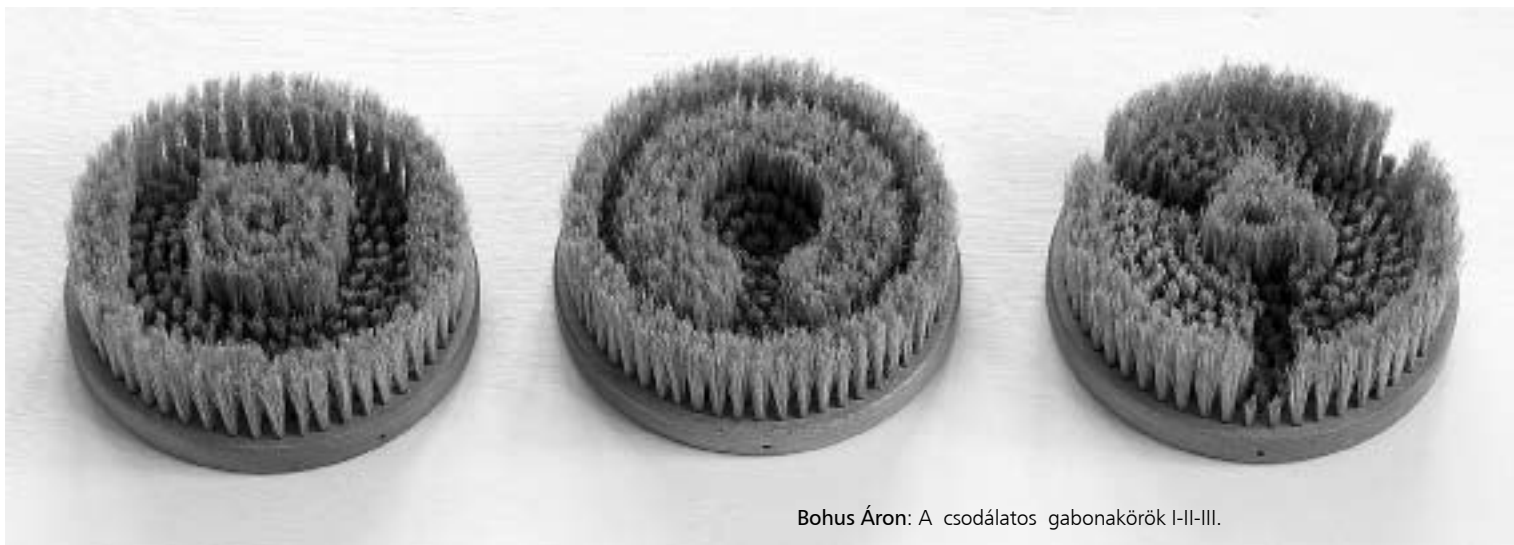
van szó, de ahogy látom – mindketten autonóm személyiségek, akik más-más utat járnak. S talán még megemlíthető, hogy Bohus Áron szülei – Bohus Zoltán és Lugossy Mária – már kiállítottak ebben a térben. Nem kell bizonygatni: nagyszerű művészek. S a generációs-családi folytatás sem méltatlan az előzményekhez. Bohus Áron láthatóan szerényebb kollektívával szerepel. Az ok egyszerű: nagyobb méretű és köztéri munkáinak csak a fotóit hozta el... Simonffy Szilvia a Vízivárosi Galériában rendezett kiállítás katalógusában a következőket írta róla: „Bohus Áron ötvösművész különböző fémtárgyak – díjak, érmek, emlékpénzek,

kisplasztikák, szobrok, cégérek, feliratok tervezésével és kivitelezésével egyaránt foglalkozik. Rendszeresen részt vesz szakmai kiállításokon, érembiennálékon (Sopron), pályázatokon, melyeken számos díjat nyert. A vert érmek mellett öntéssel és mintázással készült bronz érmei karakteres portré sziluettek mutatnak... Bohus a fém mellett agyaggal, gipsszel, fával, néha üveggel is dolgozik, a választott téma, az ábrázolás, a szöveg (a cím) és anyag művészi összhangba hozására törekszik." Szakszerű, pontos megállapítások. Dicséri *Vízilabda-díját*, mely üvegből és bronzból készült, egyszerű, átlátható, de mégis kifejező kompozíció. A kiállított műtárgyról is elmondható: lényegre törő, elegáns formaképzés jellemzi őket – lett legyen szó akár figuratív vagy nonfiguratív műről –, kiváló anyagérzékenység jellemzi hozzáállását. A tárlat egyik szép darabja, a *Vetkőző nő* klasszikus akt, remek arányokkal, finoman mintázott felületekkel, míg az *Astra Zeneca* egy magasba kigyózó, geometrikus „ábránd” – némi lírai felhangokkal. A Wass Albert portré – bár a kiállításon kisplasztikaként jelent meg –, köztérre kívánczó, egyénített alkotás. A két szellemes kompozíció – a *Sarkított Világ és Föld Tojás* – pedig arról szól, hogy a glóbusz is lehet szobrászi téma, mégpedig ilyen groteszk előadásban. Láthatunk kiváló érmeket, nekünk különösen kedves lehet Wlassics Gyula, a századelő kultuszminiszterének ábrázolása. Ami meglepő – fából is készít érmeket, plaketteket. A *Kezdet és vég* – melyen egy kis fehér korpusz fekszik a fenyőlap erezetének „hálójában”, igazán meggyőző, hatásos kompozíció. Szép példa arra a bizonyos, már emlegetett anyagérzékenységre. Humoráról tanúskodnak a *Gabonakörök* sorozata, valamint a *Titok és Válság* című, fa- és sörté-összeállítású tárgykollázsok. A tanulság az, Bohus Áron már az új szemléletű generáció tagja: nem finnyáskodik, számára csak megoldandó

feladat van, s ő teljes szakmai tudásával arra törekszik, hogy a megrendelő ötlete, elképzelése minőségben tárgyasuljon el. Valószínű, ettől a mentalitástól, igényességtől lesz valamikor, egykor valódi, eredeti tárgyi kultúránk. Kinti és benti. Ha megérjük...

Szabályár Zsuzsanna itt látható munkái igazában a tájak élményéről szólnak. Magyar táj – magyar ecsettel. Természetesen vannak idegen tájak is, de számomra rendkívül izgalmas és szimpatikus, ahogy friss szemmel, új szempontokat érvényesítve tekint a megszokott, ezerszer feldolgozott környezetre. Róla egy fiatal művészettörténész, Somogyi Borbála írta – a már emlegetett katalógusban –: „Izgalmas, sok egyéni invenciót mutató a képek faktúrája, felépítése.” A festő stílusa olykor – a pasztelles, lágy megfogalmazás, ecsetkezelés – Szőnyit idézi, a finoman vibráló, a színek összehangolásából kialakuló képmező koloritja lírai hangulatokat ébreszt. Az erdő fáinak ritmusa van – ezek a függőleges ritmusok sok variációban jelennek meg. Olykor realiztikusan, máskor elvontabban.

A realiztikus látásmóddal megfestett balatoni képek – lírájukkal, a vízfelszín tükröződéseivel, az ég végtelenségével, megannyi „idegnyugtató felhőjáték” – hogy József Attilát idézzük. S nagy kár, hogy a *Magyar tenger* című kép nem került be a keszthelyi Balatoni Múzeumban rendezett I. Balatoni Festészeti Biennáléra. A tájélményt nemcsak a felszínen keresi: a víz alatt is. A tenger alatti közeg ábrázolása, a fények csillanása, a főszereplő hal előtűnése, a víz remegésének érzékeltetése, igazi festői bravúr. Az „ember utáni csend békéjét” említi Somogyi Borbála a tájképekkel kapcsolatban. A képek egy részére vonatkoztatva, igaza van. Másrészt azonban megjelenik az állat – mint *őrszem*. Megjelenik a víz alatt őrködő halként, és a kerítésen át figyelő kis kutyusként.

Bohus Áron: A csodálatos gabonakörök I-II-III.

Szablyár
Zsuzsanna:
Eső Után

A velencei képek egyikén megjelenik az ember is, mint a szűk sikátorban mozgó turistacsoport. Szablyár Zsuzsanna tud jellegzetes, a kép témájához illő alakokat is teremteni.

Tud papírdomborítással remek fehér ritmusokat a falra varázsolni (*Halászkok, Csodálatos halászat*), vagy épp *Az ember tragédiájához* eredetei szemléletű,

színpadképszerű illusztrációkat készíteni. Műfaji tájékozódása és szakmai felkészültsége az ő esetében is imponáló. Azt mondják: a tehetség és felkészültség karöltve jár. Ez a művészpár esetében több értelemben véve is igaz. Esetük arra is meggyőző példa, hogy a vérbeli profizmus nem akadály, inkább elősegítője a valódi szakmai kibontakozásnak.

Bohus Áron: "Kezdet és vég"- Ég és föld között

„Művek „társalgása” (I. Zalaegerszegi Szalon)

Egy város kulturális életének fontos tényezője a hagyományörzés és -teremtés. Nincs másként ez Zalaegerszegen sem. Kellenek a szilárd pontok és a megújító gesztusok. A képzőművészet terén hasonló a helyzet. Ezért szimpatikus az a tárlat-forma, ami legutóbb a városi művészeket szólította meg, hogy műveiket adják be az I. Zalaegerszegi Szalonra. Messzire nyúlik a szalon kifejezés története, mégis a polgári múlt időszakát, értékes fejleményét villantja fel. A párizsi minta nyomán, a századfordulón a Múcsarnok mellett kialakult egy másik kiállítási intézmény, a Nemzeti Szalon. A divatot követve számos vidéki városunk átvette ezt a formát, különböző variációban. Volt egy idő, amikor ez a szó kiment a divatból, ma újra kedvtelve használjuk. Általában elmondható: a szalon oldottabb kiállítási forma, nem olyan szigorú, rendszerint nem is zsűrizett, gyakran meghívásos alapon rendezik. Hajdan társasági esemény, a jó művek „társalgása” akart lenni. Bemutatni és megmutatni az új, vagy a művész számára fontos műveket. Lazán, kötetlenül. Más kérdés, ami az egerszegi szalon esetében is fennállt: egy *díjzsűri* meghívása.

Milyen hát az összbenyomás a Keresztury ÁMK kiállítótermében rendezett, egerszegi szalonról? Jó színvonalú, változatos anyag jött össze. Persze vannak nevek, alkotók, akiket (joggal) hiányolhatunk – erre mondom én, nemcsak a szervezőknek, a művészeknek is van felelőssége abban, hogy adott esetben mi kerül a szalon „falára” –, de végül is nem ez a lényeg. Ami

összejött, az szakmailag vállalható, értékes munkák kollektívja. Alkalmas arra, hogy felkeltse a közönség érdeklődését – a sokszor gyanús, lejáratott kortárs képzőművészet iránt.

Mint mondtam, a szalon oldottabb, toleránsabb megmutatkozást jelent, de azért ne feledkezzünk meg három dologról, ha valóban műalkotásokról (és nem dilettáns vagy amatőr próbálkozásokról) van szó: a hierarchiáról (a kánonról), a minőség- és teljesítményelvről. Ezeknek bárhol és bármikor is érvényesülnie kell. Örömmel láttam, tapasztaltam, a tárlat anyaga eleget tesz mindhárom követelménynek. Ha erről elfeledkezünk, nincs kapcsolódási pont a kortárs irányzatokhoz, áramlatokhoz, egyáltalán a kortárs művészethez. Ezúttal a teljesítményelvről szólnék pár szót – nos, Pinczehelyi Sándor és Wehner Tibor (a zsűri) ítélete szerint Fischer Judit kollektívja tűnt a legegységesebbnek, legeredetibbnek, az ő teljesítménye volt a legkiugróbb. Ezért ő lett a szalondíjas. Szemléletében van valami provokatív, szemtelen gunyorosság, de hát istenem, mikor az ember fiatal, ezt is megengedheti magának. És a szakmai kivétel pedig kifogástalan. A köznapit tárgyak (*Nagyító, Tapasz, Színesek, Cérnák*) ilyen, szinte áhítatos, „magányos” megjelenítése, a banalitás egyszerűségének megemelt, tiszta felmutatása, hadüzenet az élet bonyolultságának. Frimmel Gyula magas fokú mesterségbeli tudással készülő lapjai minden alkalommal megragadják a nézőt, megmozgatják vizuális fantáziáját. Képei felérnek egy időutazással, régi, letűnt, kosztümös korokban, filozofikus meglátásokban, azt is mondhatnám: bölcsességekben, mitikus dimenziókban, s persze – önmagunkban. A *Sziget* című új lapja frissességével lep meg. Ezért lett a szalon különdíjasa.

Miután kedvelem a figurativitást, nekem imponál Tánccos György makacs következetessége, amellyel a fotó merevségét széles, lágy, érzelmetlen ecsetvonásokkal próbálja oldani, új harmóniába hozni. *Csibi* című portréja, szerintem, igazolja törekvéseit. Gábrriel József *Zárvány* című képén pedig új, zöldes derengésű színtónusokat véltem felfedezni, miközben az atmoszférikus ábrázolás szuggesztivitása nem csökkent. A középpontban lévő, bábszerű női test egyszerre beszél a bezártságról és kitarulkozásról. Bárdosi Katinka a nőfestészet kiválóságává küzdötte fel magát, szokatlan nézetű kompozíciói a női lét (hiúság) érzéki titkairól adnak hírt. Az *Én-kép* – mely nem más, mint egy „szárnyas körömcipő” – a feminin-lét kettősségéről ad bizarr láttelepet, a földi és égi vonzalmakról. (Melyet

Borbás Helga:
Kezdődjön...

Farkas Ferenc:
H. Bosch
madara

csak fokoz a vörös szín kihívó alkalmazása.) Meglepetés Gyerák Petra erőteljes, groteszk, torzító akt-ábrázolása, az elbillenő szék dinamizmusával. Bedő Sándor szelíd angyalai szintén elbűvölőek, melyek a korán elhunyt festő-barát, Rédey Pisti emlékére szárnyaltak, borongtak a régi Zalaegerszeg házai fölött. Tóth Norbert a teremtésnek, az első emberpár magányának próbál új jelentést adni, kettős „háttalját” (*Nem Ádám – Nem Éva*). Szényi Zoltán az idő kíméletlen munkájának romköltészetében talált ismét szuggesztív témát (*Az öreg templom titka, Búcsú a falaktól*). Szentgróti Dávid viszont a jelen megszállottja: ezúttal a tömegkultúra mitikus tárgyát nagyította fel (*Han Solo lézerpisztolya*), mint valami emblemikus jelképet, míg Borbás Helga zaklatott, kavargó színorgiáival sokkol. Talán a *Királynő* című festménye (egy titokzatos női sziluettel) a leghatásosabb, mert talált egy, a gazdag színárnyalatokat értelmező formát. Ennek épp ellenkezője Horváth M. Zoltán *Imagója*, mely a festői felület végtelenül finom, rafinált megdolgozásával bizonyítja: az egymásba folyó, átalakuló színstruktúráknak is megvan a maga költészete.

Monok Balázs:
Téglaróka

Budaházi Tibor szeriális struktúrái ismételen felhívják a figyelmet arra, milyen mélyen, szervesen ágyazódik az elvont jelképek karaktere a népi formakultúrába (*Fal I., Jelek*). Kiss Ágnes Katinka a lendületes ecsetvonásokkal festett, vad színekben pompázó biológiai (növényi-állati) formációkat szervezi képein zaklatott, kavargó, szürreális látomásokká (*Kitörés, Szivárvány előtt*). Míg az ő képein minden „mobil”, középpont nélküli, addig Karner László – ugyancsak kitaró szívóssággal – festi statikus, tömbszerű, egymásba záruló, zárványszerű (megkövült) alakzatait (*Organizmus, Open, Closed*). Monokrómiába hajló sárgái, kékei csak erősítik ezt a súlyos mozdulatlanságot. Nagy Kálmán – aki szintén az analitikus látásmód híve – a Vörös folyó völgyébe kalandozott, amikor vadnyugati motívum-töredékekkel idézte a meg a kor későromantikus hangulatát. Németh Klára négyzethalós forma- és színgazdag variációi a geometrikus építkezés lírájáról adnak hírt. A finom, oldott festékfelület a kis kubusokba kényszerítve, ornamentikus, sőt organikus hatást kelt. Németh Miklós jellegzetes, hurkókból, indázó vonalokból szövődő

grafikai (*Takarodó, Karnevál*) formai egysíkúságukban is elbűvölők. László Edina a cybertér teremtményét idézi meg, bizonyos tervrajzok segítségével (*Cyber rabbit*), míg Horváth L. Adrián hasonlóan utópikus jövővíziója az *Égi város* terve. Az *Elmúlunk* elégikus hangvételű grafika, míg az *Álom* elmosódó „foltja” egy eidetikus „tudati képmaradvány”.

Farkas Ferenc impresszionisztikus, részletező mintázásának mind kiérleltebb, kiforrottabb munkáival jelentkezik. A *H. Bosch madara* nem egyszerű állatfigura, a festő mitikus látomásának plasztikai megfelelője. Újabb „felfedezése” az 1972-ben elhunyt M. C. Escher, holland grafikus. Az ő emlékének szentelt, a művész grafikai stílusában készült, szalagszerűen csavarodó portréja igazi szobrászati bravúr. Fischer György – önálló kiállítása után – ismét igényes összeállítással válaszolt a felhívásra (*Paranoia, Morbidó, Estrella*). Béres János két kisebb, rendkívül kifejező bronz portréja (*Alma-Körte*) arról árulkodik, hogy munkakedve nem csökkent. Horváth László „térdeplő feszülete” szintén hatásos munka, különleges felületéről nem beszélve. Plasztikáinak rusztikusan „borzolt” és krómacél, tükröződő felülete

itt is az anyag lelkivé válásának stációjáról beszél (*Nézz a keresztre, Üzenet*). Monok Balázs *Fekete betonnyula* és *Téglaróka*ja igazi plasztikai lelemények, a köznapi anyagok átváltoztatásának mesteri megnyilatkozása. Végül a csoport doyenje, Németh János valóban legutóbbi munkáját, a *Noé bárkáját* állította ki. A nagyméretű tondón a Noé tenyeréből kiröppenő galamb – miközben a bárka állatai figyelik – valódi trouvaille, a korábbi bibliai ábrázolások méltó folytatása.

Csak gratulálni tudunk minden egyes „szalonképes” művésznek, remélve, lesz folytatás. Esetleg tavaszi vagy őszi zalaegerszegi szalonként. S ugyancsak bízhatunk abban, a város továbbra is mecénás, ihlető, fórumot biztosító közösség, mely számon tartja – ezen a téren is – értékeit. Jean Renoir *Apám, Renoir* c. könyvében a nagy francia festő gondolatai között találtam ezt a mondatot: „Mi a magyarázata annak, hogy az úgynevezett barbár korokban a művészetet megértették, és a mi civilizált korunkban épp ellenkező a helyzet?” Elgondolkodtató szavak, az 1910-es években. Talán az ilyen események közelebb visznek a megoldáshoz.

Budaházi Tibor: Fal

